

Квалитет школског превоза на северу Косова

Истраживање

Комитет за заштиту права детета

АПРИЛ, 2016

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
Истраживање: КВАЛИТЕТ ШКОЛСКОГ ПРЕВОЗА НА СЕВЕРУ КОСОВА	4
РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	5
АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ПО ШКОЛАМА.....	16
СРЕДЊА ШКОЛА, ЗВЕЧАН.....	16
Основна школа „ВУК КАРАЏИЋ“, ЗВЕЧАН	17
Техничка школа „МИХАИЛО П. АЛАС“, КОСОВСКА МИТРОВИЦА	17
МЕДИЦИНСКА ШКОЛА СА ДОМОМ УЧЕНИКА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА	18
ГИМНАЗИЈА И ТЕХНИЧКА ШКОЛА ВУЧИТРН, КОСОВСКА МИТРОВИЦА.....	18
ГИМНАЗИЈА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА.....	19
ЕКОНОМСКО-ТРГОВИНСКА ШКОЛА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА.....	19
Основна школа „БЛАГОЈЕ РАДИЋ“, ЗУБИН ПОТОК	20
Основна школа „ЈОВАН ЦВИЈИЋ“, ЗУБИН ПОТОК	20
Средња школа „ГЛИГОРИЈЕ БОЖОВИЋ“, ЗУБИН ПОТОК	21
Основна школа „ЛЕПОСАВИЋ“, ЛЕПОСАВИЋ	21
Средња школа „НИКОЛА ТЕСЛА“, ЛЕПОСАВИЋ.....	21
КРАТАК РЕЗИМЕ РЕЗУЛТАТА	22
ПРЕПОРУКЕ	22
<i>ПРИЛОГ</i>	23

УВОД

Организација цивилног друштва „Домовик“ у оквиру пројекта „Центар за медијацију за младе и психосоцијалну подршку“, који је већ пет година подржан од стране Уницеф-а, је иницирала оснивање Комитета за заштиту права детета. Комитет представља мултисекторско тело са циљем заштите права детета у складу са Конвенцијом о правима детета и другим препорукама и резолуцијама. Комитет је почео са радом половином децембра 2015. године и чине га представници релевантних институција и организација које се баве заштитом права детета.

Комитет за заштиту права детета, поред поштовања, заштите и унапређивања права детета, ради и на успостављању боље координације између институција и организација које се баве заштитом права детета и идентификацији проблема који угрожавају права детета, предлажу мере интервенције, дефинишу циљеве и анализирају резултате.

У предходном периоду Комитет је идентификовао проблем који се тиче безбедности деце и школском превозу. У циљу озбиљнијег приступа овом проблему, Комитет је предложио детаљније истраживање наведеног проблема, спроводећи испитивање о квалитету школског превоза на Северу Косова, анкетирањем ученика који користе школски превоз. У истраживању је учествовало дванаест основних и средњих школа на простору све четири општине на северу Косова. Укупан број ученика/ца који путује школским превозом у овим школама је 1523. Узорак за ово истраживање је обухватило 533 ученика/ца.

Истраживање: КВАЛИТЕТ ШКОЛСКОГ ПРЕВОЗА НА СЕВЕРУ КОСОВА

Истраживање спровео: Комитет за заштиту права детета, К. Митровица

Начин истраживања: анкета

Време истраживања: април 2016. године

Величина узорка: 533 испитаника

Место истраживања: К. Митровица, Звечан, Лепосавић и Зубин Поток

Опис узорка: Ученици/це основних и средњих школа на простору севера Косова који користе школски превоз на даљим реалацијама. Број испитаника је одабран сразмерно броју ученика-путника одређене школе.

Школе које су учествовале у истраживању:

- Гимназија, К. Митровица
- Медицинска школа са домом ученика, К.Митровица
- Економско трговинска школа, К. Митровица
- Гимназија и Техничка школа, Вучитрн са седиштем у К. Митровици
- Техничка школа „Михаило П. Алас“, К. Митровица
- ОШ „Вук Караџић“, Звечан
- Средња школа, Звечан
- ОШ „Јован Цвијић“, Зубин Поток
- ОШ „Благоје Радић“ Зубин Поток (Зупче)
- Средња школа „Глигорије Божовић“ Зубин Поток
- Средња школа „Никола Тесла“, Лепосавић
- ОШ „Лепосавић“, Лепосавић

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Питање 1. Назив школе коју похађате?

Назив школе	Број испитаника
ОШ “Вук Карађић“, Звечан	19
ОШ „Лепосавић“, Лепосавић	20
Гимназија, К. Митровица	35
Гимназија и Техничка школа, Вучитрн	11
Техничка школа „Михаило П. Алас“, К. Митровица	75
Средња школа „Глигорије Божовић“, Зубин Поток	30
Медицинска школа са домом ученика, К. Митровица	100
Средња школа „Никола Тесла“, Лепосавић	64
ОШ „Благоје Радић“, Зупче	18
ОШ „Јован Цвијић“, Зубин Поток	30
Средња школа, Звечан	101

Питање 2. Назив места у коме живите?

Назив места	Број испитаника
Зубин Поток	121
Лепосавић	45
Жеровница/Житковац/Дољане	37
Сочаница/Ибарска Слатина	53
Рашка/Рудница/Јариње	18
Дрен/Кајково/	19
Србовац/Грабовац/Каменица	27
Бањска	16
Лешак	58
Косовска Митровица	36
Звечан	61
Остало	42

Питање 3. На којој релацији путујете?

Релације		Косовска Митровица	Звечан	Зубин Поток	Лепосавић
ОД 	ДО				
Зубин Поток		38	8	75	0
Лепосавић		36	9		0
Жеровница/Житковац/Дољане		15	22		0
Сочаница/Ибарска Слатина		27	15		11
Рашка/Рудница/Јариње		6	2		10
Дрен/Кајково/		3	2		14
Србовац/Грабовац/Каменица		17	9		1
Бањска		8	2		6
Лешак		15	12		31
Косовска Митровица		0	34	2	
Звечан		61	0		
Остало		25	5	1	11

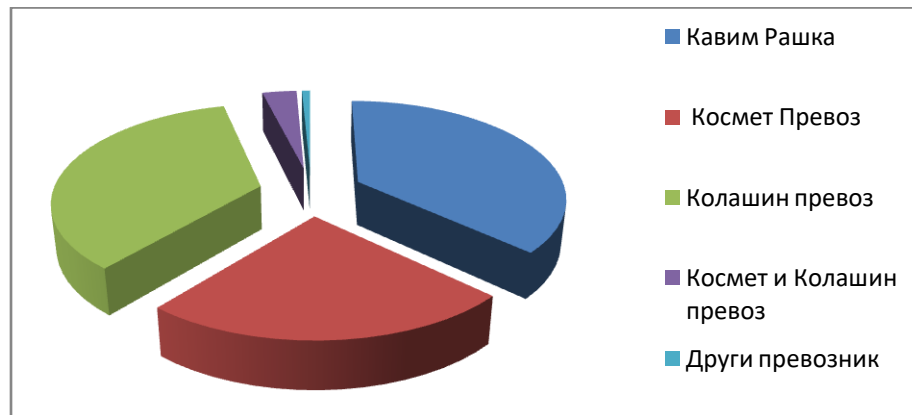
Подаци из табеле који приказују релацију кретања ученика школским превозом до места где се налазе њихове школе, говоре следеће:

- Ученици из Општине Зубин Поток највише путују до Косовске Митровице, Звечана и Зубиног Потока, већина користи Колашин превоз и неколицина Колашин и Космет превоз.
- Ученици из Лепосавића путују до Косовске Митровице и Звечана, и највише користе Кавим Рашка превоз, мали број ученика користи Космет превоз.
- Ученици из Жеровнице, Житковца и Дољана путују до Косовске Митровице и Звечана и користе Космет и Колашин превоз.
- Ученици из Сочанице и Ибарске Слатине путују до Косовске Митровице, Звечана и Лепосавића и користе углавном Кавим Рашка превоз.
- Ученици из Рашке, Руднице и Јариња путују до Кос.Митровице, Звечана и Лепосавића и користе Кавим Рашка превоз.
- Ученици из Дрена и Кајкова путују до Кос.Митровице, Звечана и Лепосавића и користе Кавим Рашка превоз.
- Ученици из Србовца, Грабовца и Каменице путују до Кос.Митровице, Звечана и Лепосавића и користе највише Космет и Колашин превоз.
- Ученици из Бањске путују до Кос.Митровице, Звечана и Лепосавића и користе Космет и Колашин превоз.

- Ученици из Лешка путују до Кос.Митровице, Звечана и Лепосавића и користе Кавим Рашка и Космет превоз.
- Ученици из Кос. Митровице путују до Звечана и Зубиног Потока и користе Космет превоз, док мали број користи Колашин превоз.
- Ученици из Звечана путују само до Кос.Митровице и користе Космет и Колашин превоз.
- Остали ученици из оближњих мањих места путују до свих већ споменутих релација и користе све превозе.

Питање 4. Услуге ког превозника користите:

Одговори испитаника	Број испитаника
Кавим Рашка	199
Космет Превоз	130
Колашин превоз	189
Космет и Колашин превоз	17
Други превозник	4

У приказаној табели и на графикону види се да ученици највише користе Кавим Рашка превоз 37%, нешто мање Колашин превоз 35%, затим Космет превоз 24%, Космет и Колашин 3% и остатак друге превознике 1% .

Питање 5. Да ли превозник чије услуге користите редовно саобраћа кроз ваше место?

Понуђени одговори	Број испитаника	Процент
ДА	437	82%
НЕ	96	19%

Овде се може приметити да превозници готово у свим местима, 82%, где ученици живе саобраћају кроз та места и у обавези су да обављају линије превоза на постојећим

аутобуским станицама и стајалиштима, 19% места не представља обавезну линију кретања ових превозника.

Питање 6. Да ли се дешава да се превозник, чије услуге користите, уопште не појави?

Понуђени одговори	Број испитаника	Процент
ДА	217	41%
НЕ	316	59%

Овај податак је забрињавајући. С обзиром да, готово у свим местима у којима живе ученици превозници саобраћају, што значи да ти исти превозници имају организоване линије вожње до одређених места, регулисане и спроведене од стране надлежних из Градског саобраћаја. Међутим, ови подаци говоре да превозници не поштују релације које су у обавези да свакодневно прелазе. Према подацима, 41% што представља скоро половину испитаника, одговорило је да, дешава се да се превозници уопште и не појаве на аутобуским станицама или стајалиштима, док је нешто мало више од половине, 59% рекло да се то не дешава. Последице су погубне само за ученике, ремете се њихови доласци и одласци и тиме се не поклапају са почетком и завршетком наставе.

Уколико је ваш одговор ДА, о ком превознику је реч:

Колашин превоз	70
Космет превоз	68
Кавим Рашка	72
Други	7

Највеће непоштовање према дневним линијама, које су у обавезним релацијама кретања, које аутобуси на одређеним станицама и стајалиштима морају да обаве односи се на Кавим Рашка превоз 33%, затим Колашин превоз 32%, Космет превоз 31% и други превозници 4%.

Питање 7. Да ли превозник чије услуге користите поштује ред вожње? (Да ли долази на време?)

Понуђени одговори	Број испитаника	Процент
ДА	318	60%
НЕ	215	40%

Од укупно испитаних, 60% испитаника мисли да се више поштује ред вожње док 40% сматра да превозници не поштују ред вожње, што такође може бити забрињавајуће. Узимајући у обзир да су корисници тих превозника деца, основних и средњих школа, који су у обавези да свакодневно, радним данима одлазе у школу и да зависе од тог школског

превоза који притом, недовољно обавља свој посао. Услед кашњења школског превоза, у зимском периоду, доласци и одласци деце тиме су додатно отежани.

Питање 8. Да ли се време доласка/одласка аутобуса поклапа са временом почетка/завршетка наставе?

Долазак:

Могући одговори	Број испитаника
ДА	408
НЕ	125

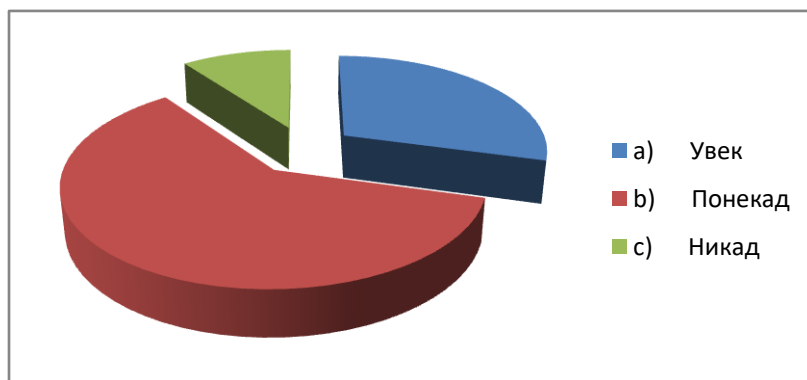
Одлазак:

Могући одговори	Број испитаника
ДА	298
НЕ	235

Овде се види да , доласци школских превоза поклапају се са почетком наставе, 76% тако одговара, 23% мисли да се не поклапају, што опет ремети почетак наставе. Одласци аутобуса са завршетком наставе мање се поклапају од долазака, 56% мисли да се поклапају а 44% не мисли тако, што ствара промењен и угрожен повратак ученика кући.

Питање 9. Да ли у аутобусу имате места за седење?

Понуђени одговори	Број испитаника
Увек	156
Понекад	326
Никад	54

Када је у питању удобност школских превоза, подаци говоре да у свим превозима 61% има само понекад место за седење, 29% има увек а 10% никад нема место. Ако се објективно сагледа даљина пута коју поједини ученици треба свакодневно да пређу школским превозом да би стигли до школе а после наставе да се тим истим путем врате кући заиста је велика.

На пример, у средњој школи у Звечану ученик путује из Рашке, а пут Звечан-Рашка износи око 60км, за шта је потребно сат времена вожње; затим у медицинској школи у Кос. Митровици 18 ученика путује из Зубиног Потока, за шта је потребно сигурно барем пола сата вожње; има ученика који из метохијског краја долазе у медицинску школу у Кос. Митровицу, један из Велике Хоче, један из Гораждевца.

Питање 10. Да ли су чисти аутобуси у којима се возите?

Понуђени одговори	Број испитаника
Да, увек су чисти	87
Понекад су чисти	210
Не, никад нису чисти	236

Хигијена школских аутобуса је изузетно лоше оцењена у свим школским превозима, 44% сматра да школски аутобуси никад нису чисти, 39% мисли да су понекад чисти а само 16% рекло је да су увек чисти. Поред нечистоће, лоша функционалност аутобуса односи се на стара, неудобна и неисправна седишта, недостатак држача за придржавање и ослањање путника, немогућност отварања прозора, несигурно затворена врата аутобуса у току вожње.

Питање 11. Да ли има грејања у аутобусима?

Понуђени одговори	Број испитаника
Увек	139
Понекад	205
Никад	144

Грејање је такође лоше оцењено код свих превозника, највише оцењују да понекад има грејања 38%, да никад нема грејања 27%, 26% да има увек, остатак који чини 9% није одговорио. Одговори неких ученика описују да је најтеже када услед кашњења школског превоза зими, аутобус који стигне нема грејања, а релација кретања је дуга. Насупрот зимском периоду, у току лета, када су високе температуре, клима је покварена или у неким аутобусима је и нема.

Питање 12. Да ли се дешавају кварови на аутобусима?

Понуђени одговори	Број испитаника
Да, често се кваре	138
Понекад се кваре	282
Не, никад се не кваре	113

Неисправност аутобуса је честа појава код свих превозника. Више од половине испитаника, 53% сматра да се понекад дешавају кварови на аутобусима, 26% мисли да се често кваре а 21% да се никад не кваре.

Питање 13. Да ли сте некада приметили да је возач у алкохолисаном стању?

Понуђени одговори	Број испитаника
ДА	72
НЕ	461

Мањи број испитаника је приметило да су возачи у алкохолисаном стању у току вожње, само 13% мисли тако, док већина 87% не мисли, нити је приметило такву неозбиљност код возача. Тај податак потврђује и чињеница да испитаници сматрају да је љубазност возача код 48% изражена, другу половину чини 21% који немају мишљење, а 31% сматра да нема љубазних возача.

У случају да је Ваш одговор ДА, наведите, колико је та појава честа?

Понуђени одговори	Број испитаника
Ова појава је честа	27
Ова појава је ретка	45

Од испитаника, који су се изјаснили да су приметили овакву појаву, већина, 62% мисли да је ретка, а 38% је види као честу.

Питање 14. Заокруживањем само једног броја од 1 до 5 одговорите на следеће тврдње:

	Уопште се не слажем	Не слажем се	Немам мишљење	Слажем се	Потпуно се слажем
Хигијена у аутобусима је задовољавајућа.	204	161	59	101	8
Возачи аутобуса су љубазни према путницима/ученицима.	75	93	111	169	85

Ред вожње се поштује.	62	83	103	192	93
Осећам се сигурно док се возим школским аутобусом.	83	91	109	163	87
Задовољан сам школским превозом.	126	123	96	127	61

Према датој табели, добијени подаци указују да испитаници највише замерају на лоше одрживој хигијени у школским превозима, чак 68% мисли тако, 21% је задовољно, а 11% нема мишљење. Хигијена је дакле, највећи проблем у свим школским превозима, подаци говоре да је заиста то забрињавајуће. Описују се као прљави, неуредни, запуштени застарели и дотрајали аутобуси,

Скоро половина испитаника, 48% мисли да су возачи у свим школским превозима љубазни према путницима. Без одговора је 21%, а 31% не дели такво мишљење.

Око половине испитаника, 53% мисли да се ред вожње поштује, 19% остало је неутрално док скоро трећина испитаника тј. 27% мисли да се занемарује.

О сигурности у току вожње са школским превозницима, испитаници су дали подељена мишљења. Скоро половина, 47% осећа се сигурно док се вози школским превозом, 20% није желело да се изјасни, а трећина 33% не осећа сигурност у току вожње.

На крају табеле, када се саберу сви утисци испитаника, колико је задовољство возити се школским превозом, више се истиче незадовољство, 47% то потврђује, 18% остало је без одговора а 35% исказује задовољство.

Питање 15. Напишите нам и нека своја добра или лоша лична искуства из школског аутобуса:

Добра искуства:

Одговори	Број одговора
Возачи су љубазни и одговорни	5

Лоша искуства:

Одговори	Број одговора
Нехигијенски услови	28
Брза и неопрезна вожња	12
Нељубазност возача	19
Неисправност аутобуса	31
Гужва у аутобусу	34
Кашњење	14
Ред вожње	21
Нема грејања	8
Возач у алкохолисаном стању	5
Клима	10

Из приложених отворених одговора, запажа се веома мали број добрих искуства која имају ученици у школским превозима, много више су изражена лошија искуства.

Добра искуства се односе само на понашање возача, њихову љубазност и одговорност.

Међу лошим искуствима највише се истиче гужва у аутобусима, као водећи проблем у свим школским превозима.

Гужва у аутобусима због недостатка слободних места, јер се у школским превозима возе и други путници сем ученика.

Неисправност аутобуса, ученици су отвореним одговорима описивали да је у аутобусима све дотрајало, нефункционално, због чега произилазе и други негативни коментари. Нечистоћа, као водећа лоша околност у свим превозима.

Ред вожње који се не поштује.

Неки испитаници који су рекли да су возачи нељубазни, али да то није тако честа појава. Кашњење које се јавља више у току одласка аутобуса када ученици завршавају са наставом и враћају се кући, него у току доласка аутобуса када треба да почне настава.

Брза и неопрезна вожња је присутна, узрокована је због нередовног реда вожње, тиме превозници желе да што пре стигну на одређеним станицама и стајалиштима.

Недостатак грејања као лоше искуство испитаници у великом броју истичу.

Питање 16. Напишите шта бисте Ви променили у Вашем школском аутобусу?

Одговори	Број одговора
Већи и новији аутобус	210
Спорија вожња	28
Хигијена	189
Исправност аутобуса	59
Клима	44
Грејање	97
Поштовање и усклађеност реда вожње	96
Да аутобуси буду само за ђаке и наставнике	53
Возача	56
Да месечна карта важи за све превознике	20
Све бих мењао/ла	36
WiFi/музика	15
Ништа не бих мењао	21

Испитаници су имали и опцију отвореног одговора на питање шта би они променили у школским превозима.

Убедљиво највише испитаника мисли да треба у свим школским превозима увести нове и веће аутобусе, сматрајући тиме да ће се сви остали проблеми отклонити и да неће имати више лоших искустава, а та критика упућена је свим превозницима.

С обзиром да се велики број ученика превози, неки на дужим неки на краћим релацијама, критика, да је добро да школски аутобуси буду намењени само ученицима и професорима, је заиста вредна пажње и дубоког разматрања и пожељно би било да буде наредна инвестиција која би била реализована у превозима.

Хигијена је такође ученицима јако важна, а већина њих сматра да је у свим превозима хигијена тотално занемарена, да су седишта прљава и неуредна. По коментарима ученика, запажа се да оваква лоша слика о школским превозима доста нарушава углед самих превозника. Боља и чистија средина у превозу остварује се редовним одржавањем хигијене. Грејање је доста оскудно, у свим превозима. Испитаници су већином одогуварали да понекад има грејање у аутобусима, што нимало није пријатно у зимским данима, поготово за дечији узраст, што даље може угрозити њихово здравствено стање. Провера грејног тела у механизмима аутобуса треба бити редовна.

Ред вожње се доста занемарује, углавном у свим превозима, у поређењу са доласком аутобуса већа је занемареност у току повратка аутобуса, у периоду када се ученици враћају кући после наставе.

На основу података који говоре да већина превозника пролази кроз готово сва места у којима ученици живе, недопустиво је да се поједина места заобилазе и тиме поремети ред

вожње у тим местима, чиме се појединој деци ускраћује редовна настава. Усклађивање линија аутобуса са планом одржавања наставе је неопходна.

Исправност аутобуса је на основу свих одговора испитника минимална. Због неисправности долази до кашњења, што даље нарушава ред вожње. Лоши услови у аутобусу, којој доприносе и неудобна седишта, нефункционалност прозора и врата нарушава безбедност у току вожње. Редовнији одласци аутобуса код сервисера би умањили кварове код превозника.

Има ученика који нису задовољни понашањем возача.

Имајући у виду да је безбедност путника на првом месту, и да је у аутобусима стандардни број путника око 50, већи број путника од дозвољеног не би смео да се јавља.

Неки испитаници сматрају да је најбоље оспособити и издвојити посебне аутобусе за ученике. С обзиром да у свим превозима влада неудобност због недостатка места, велике гужве, овај предлог треба бити прихватљив и озбиљно простудуиран.

Клима у летњем периоду важна је због протока ваздуха услед високих температура, с тога је њено функционисање у летњем периоду неопходна. За климу доста испитаника захтева њено боље функционисање.

Безбедност у току вожње испитаници такође истичу, сматрајући да возачи треба спорије да возе, а овај коментар односи се на све превознике.

Неки испитаници захтевају коришћење интернета у току пута и слушање музике преко интернета.

Одређен број испитаника би све променило у школском превозу.

Питање 17. Шаљите нам слике или видео снимак који ће нам још више приближити стање у школским аутобусима, „Уживо из аутобуса“ у поруци на фејсбук страници или групи Центар за Медијацију за Младе

На наведено питање није било одговора, из тог разлога није узето као релевантно за анализу.

АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ПО ШКОЛАМА

СРЕДЊА ШКОЛА, ЗВЕЧАН

Број испитаника: 101

Према добијеним подацима, ученици ове школе изразили су своје мишљење да су незадовољни школским превозом.

Од 101 ученика који користе школски превоз, 56% се изјаснило да нису задовољни превозом. Највише се истиче нечистоћа превоза, 71% ученика одговорило је да је хигијена незадовољавајућа, само 10% ученика је задовољно, док се 18% није изјаснило. За сигурност превоза мишљења су подељена, 30% ученика није одговорило, док је остатак приближно једнако одговорио да ли је задовољан или не. С обзиром да готово у свим местима у којима живе ученици превоз саобраћа, ред вожње ипак се не поштује од стране превозника. Половина ученика одговорило је да се превозник уопште и не појави на станици, највише се односи на Космет превоз, 29%. Више од половине ученика рекло је да је удобност лоша и да понекад имају места за седење, такође више од половине ученика рекло да је и грејање неадекватно у превозу. Одговорност возача је примерена, 92% ученика никада није приметило да су возачи у алкохолисаном стању.

На отворена питања, која се односе каква су добра и лоша искуства ученика из школског превоза, мали број ученика је изразио добра, углавном су лоша и највише се односе на недовољно одржавање хигијене. Добра искуства су: 1. Не кваре се; 2. Скоро увек стигнем на време и то ми се свиђа; 3. Немам лошег искуства.

Лоша искуства су како ученици наводе: 1. "Пар пута због квара прелазили смо из једног у други аутобус по хладном времену и смрзавали се". 2. "Променила бих то да има посебан аутобус за професоре и ученике, а посебан за грађане", и "Да је аутобус већи и да има места да се седне". 3. Једном приликом сам пала са седишта, јер није било држача.

Ученици ове школе сматрају да највише треба да се поправи хигијена, набаве већи и новији аутобуси, успостави боље грејање и уведу посебни аутобуси за љаке.

Ученици ове школе највише користе Космет превоз, тако да све критике односе се на овај превоз. Подаци приказују да трећина ученика ове школе, 38%, највише користе Космет превоз, затим 26% Кавим и 22% Колашин превоз, остатак користи друге превозе.

Основна школа „ВУК КАРАЏИЋ“, ЗВЕЧАН

Број испитаника: 19

Код ученика ове школе мишљења су подељена:

Незадовољни су хигијеном, 42% сматра да је лоша хигијена; да понекад има места за седење одговорило је 95%; 42% се изјаснило да нема редовно грејање. Са временом доласка поклапа се почетак часа док се одласци аутобуса не поклапају са завршетком наставе. Већина се изјаснило да су возачи коректни и одговорни, 95% никада није приметило да су возачи у алкохолисаном стању. Више од половине одговорило је да нема кварова на аутобусима.

На отворена питања 21% ученика није одговорило, док је 53% рекло да нема лоших искуства.

Лоша искуства се односе на нередовне линије 31%, превелике гужве у аутобусу 10%.

На питање шта би променили у школском аутобусу, 37% сматра да требају нови аутобуси. Ученици ове школе највише користе Колашин превоз, тако да више похвала него критика односи се на овај превозник.

Техничка школа „МИХАИЛО П. АЛАС“, КОСОВСКА МИТРОВИЦА

Број испитаника: 75

Ученици ове школе имају подељена мишљења, 40% не слаже се да је школски превоз добар а осталих 60% је задовољно.

Највише им не одговара лоша хигијена, 60% дели овакво мишљење, 70% указује на недостатак места у аутобусима, грејањем су делимично задовољни, да се кварови понекад јављају сматра 47%. Задовољни су редом вожње, линијама доласка и одласка као и радом возача.

На отворена питања, добра искуства су по наводима ученика: 1. "Када су лоши временски услови, возач стане на погодно место, изван станице, да бисмо изашли и мање пешачили"; 2. "Углавном стижу на време".

Лоша искуства су: 1. "Истеран сам из аутобуса"; 2. "Нема климе у аутобусу"; 3. Често се квари. (5 ученика) 4. Лоша хигијена (11 ученика одговорило)

Ученици највише упућују да треба боља хигијена, грејање, нови аутобуси.

Ученици ове школе највише користе Космет превоз 44%, док нешто мање користи Колашин 32% и Кавим 22%.

МЕДИЦИНСКА ШКОЛА СА ДОМОМ УЧЕНИКА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА

Број испитаника: 100

У овој школи преовлађује негативно мишљење ученика које се односи на школски превоз, задовољних је 45% док осталих 55% није.

Хигијена није на задовољавајућем нивоу, 62% је незадовољна, 41% сматра да возачи нису љубазни, чак 20% упућује да има и возача који су у алкохолисаном стању. Ред вожње се поштује, док места за седење нема довољно. Кварови аутобуса су чести истиче 58%, а да грејање има понекад такође 58% испитаних ученика.

Отворена питања ученика, добра искуства су: 1. "Немам лоших искустава; 2. "Замолио сам возача да ме сачека 10 минута и он ме је сачекао"; 3. "Возачи имају разумевања за путнике и у већини случајева стају им на жељена места".

Лоша искуства су: 1. "Седишта су похабана"; 2. "Једном приликом нисам имао места, морао сам да стојим целим путем"; 3. "Приликом брзе и неопрезне вожње замало је изазван судар"; 4. "Аутобуси прокишњавају"; 5. "Нехигијена аутобуса". 6. "Нема места за седење"; 7. "Возач виче"; 8. "Нема грејања а ни климе" 9. "Велике гужве у аутобусу". Ученици мисле да највише треба да се утиче на хигијену 48%, да се мења грејање 52%, нови аутобуси 24% ученика. Ученици највише користе Кавим превоз 39%, затим Колашин 22% и Космет 21%.

ГИМНАЗИЈА И ТЕХНИЧКА ШКОЛА ВУЧИТРИ, КОСОВСКА МИТРОВИЦА

Број испитаника: 11

Код ученика ове школе мишљења су подељена, једнаки број ученика дели иста мишљења о школском превозу док 27% се није изјаснило.

Хигијена је занемарена, мисли 72%, исти проценат ученика одговорило је да нема довољно места, док 90% се изјаснило да се понекад дешавају кварови на аутобусима. Редом вожње и понашањем возача су у великој већини задовољни.

На отворена питања 6 ученика од 11 испитаних није одговорило.

Ученици највише упућују да треба да буде боља хигијена, мање кварова, боља удобност, долазак на време. Највише се користи Колашин и Кавим превоз.

ГИМНАЗИЈА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА

Број испитаника: 35

Ученици ове школе су се у већини, изјаснили да школски превоз не испуњава све норме, тако да 68% ученика није задовољно. Хигијена је на првом месту по незадовољству, 86% ученика, 34% ученика сматра да возачи нису љубазни, чак је и 11% ученика одговорило да су приметили да су возачи у алкохолисаном стању, док се ред вожње поштује, 57% ученика. Поред лоше хигијене, 77% каже да понекад има места за седење, грејање је слабо а и кварови су чести.

На отворена питања, добра искуства су: 1. "Па, углавном су добра"; 2. "Кондуктери су љубазни, једини проблем је што није баш чист. Хвала!"; 3. "Па немам нека посебна искуства из аутобуса, пошто путујем кратку релацију". (релација кретања овог ученика Звечан-Кос.Митровица).

Лоша искуства су: 1. "Има превише лоших, премало добрих"; 2. "Немам добра искуства"; 3. "Лоша су нељубазност возача на релацији Кос.Митровица-Лешак"; 4. "Лоше искуство је да се често дешавало да је аутобус препун, да се врата буквално нису могла затворити".

О томе ста би ученици мењали у школском превозу, највише се односи на хигијену, исправност аутобуса, потреба за новим аутобусима.

Више од половине ученика највише користи Космет превоз 60%, остали Колашин и Космет.

ЕКОНОМСКО-ТРГОВИНСКА ШКОЛА, КОСОВСКА МИТРОВИЦА

Број испитаника: 30

Код ученика ове школе мишљења су подељена, половина је задовољна школским превозом, 40% није, а 13% осталих није одговорило. Доласци аутобуса се поштују док одласци не. Проблем је недостатак места, хигијена, грејање, кварови аутобуса. 10% жали се на понашање возача, да је појава честа да су возачи у алкохолисаном стању одговорило је 2 ученика од 30 испитаних. На отворена питања постоји само једно позитивно искуство; 1. "Све је ок, само хигијена".

Лоша искуства су: 1. "Осећам се небезбедно"; 2. "Лоша хигијена"; 3. "Неисправни аутобуси"; 4. "Шофер физички насрнуо"; 5. "Запослени у јавном градском су пијани"; 6. "Зими су кварови чешћи, па некад до школе идем пешице"; 7. "Хигијена није на завидном нивоу"; 8. "Линије су ретке, што не одговара ни другим ђацима а ни мени. Када се раније заврши настава, сваког дана чекам превоз до 18/30. Уколико закасним преостаје ми једино да идем пешице кроз шиптарско село чиме могу да угрозим своју безбедност. Превоз није само за ђаке већ за цело село па често стојимо јер нема слободног места" (ученик из Сувог Дола).

О могућим променама у школском превозу, ученици алудирају највише на хигијену, на исправност и бољу удобност аутобуса, и на одговорност возача.

Половина ученика ове школе користи Колашин превоз, трећина Космет и остали друге превознике.

Основна школа „БЛАГОЈЕ РАДИЋ“, ЗУБИН ПОТОК

Број испитаника: 18

У овој школи већина ученика није задовољна школским превозом. С обзиром да је 78% ученика одоговорило да превоз не саобраћа кроз места у којима живе, у 83% случајева превозник се уопште и не појави, тако да велика критика ученика упућује се на ред вожње. Затим, лоша хигијена, док се на љубазност возача већина ученика суздржало да одговори. На отворена питања, ученици истичу добра искуства: 1. "Једном приликом стао ми је испред куће, лоша искуства немам"; лоша искуства су: 1. "Вичу на ученике"; 2. "Аутобус не долази стално после седмог часа и ученици морају да иду пешке и да се сналазе сами како знају и умеју".

Ученици би у свом школском превозу мењали аутобусе, ред вожње, боље грејање, хигијену. Сви ученици користе Колашин превоз.

Основна школа „ЈОВАН ЦВИЈИЋ“, ЗУБИН ПОТОК

Број испитаника: 30

Ученици ове школе углавном су задовољни школским превозом. Не одоговара им лоша хигијена, 90% ученика потврђује, већина се жали на недостатак места у аутобусима. Грејање је задовољавајуће.

На отворена питања, добра искуства су: 1. "Дружење са другарима ми је најбоље искуство у школском аутобусу"; 2. "Увек ме пребаци до куће"; 3. "У аутобусу је много лепо. Понекад није зато што нема места да се седне. Има грејања и удобно је. Најбоље је зато што имамо превоз од куће до школе и од школе до куће".

Лоша искуства су: 1. "Аутобус не долази редовно зими, па ми идемо пешке"; 2. Лоша искуства јесу: "Возач неће да поведе кући ученике, него вози старије жене које се враћају с посла"; 3. "Добра искуства немам"; 4. "Када је зима, аутобус понекад не долази и онда идемо пешке до школе а када дође у њему је хладно".

Промене које би ученици увели у школски превоз су: посебни ђачки аутобуси, боља хигијена, редовније линије, клима. Сви ученици ове школе користе само Колашин превоз.

Средња школа „ГЛИГОРИЈЕ БОЖОВИЋ“, ЗУБИН ПОТОК

Број испитаника: 30

60% ученика ове школе се изјаснило да су задовољни школским превозом.

Нису задовољни условима хигијене у аутобусима, недостатком места, и лошим грејањем. Возачима и редом вожње већина је задовољна.

На отворена питања истичу добра искуства: 1. "Добро је то што ујутру имамо музику да нас разбуди". Лоша искуства су: 1. "Дешава се да аутобус не може да изађе уз брдо па га гурамо"; 2. "Нељубазност возача и кондуктера".

Своја искуства из школског превоза 18 од 30 испитаних није желело да одогува.

На питање шта би мењали у школском превозу, већина сматра да хигијена треба да се побољша, нови аутобуси, бољи ред вожње. Без одогува 30% ученика.

Од укупно 30 ученика који користе школски превоз, 29 користи Колашин превоз.

Основна школа „ЛЕПОСАВИЋ“, ЛЕПОСАВИЋ

Број испитаника: 20

Школски превоз у овој школи је на завидном нивоу, 60% ученика је задовољно.

Хигијена је оскудна, и кварови су чести. Ред вожње је добар, грејања има.

На отворена питања истичу:

Добра искуства: 1. Возач је љубазан. 2. Има грејања. 3. Чист аутобус.

Лоша искуства су: 1. Касни ујутру. 2. Квари се.

Од укупно 20 испитаника, 7 није дало одговор каква искуства имају у школском превозу.

Ученици сматрају да треба увести школски аутобус који ће само ђаке превозити, боља хигијена, мање кварова на аутобусима.

Од 20 испитаника, 13 користи само Кавим Раска, остали користе приватне комбије.

Средња школа „НИКОЛА ТЕСЛА“, ЛЕПОСАВИЋ

Број испитаника: 64

Ученици ове школе исказали су највеће незадовољство школским превозом, 62% то потврђује док 17% није желело да одговори.

Да је хигијена на минималном нивоу 83% испитаника потврђује, 59% мисли да су возачи нељубазни, а да су честе појаве возачи у алкохолисаној стању одговорило је 9 од 64 испитаних. Ред вожње је неусклађен, 56% незадовољних и 67% мисли да се не поштује ред вожње. Велики недостатак места, лоше грејање и чести кварови на аутобусима. На крају добија се и одговор, 48% испитаника не осећа сигурност у школским аутобусима.

КРАТАК РЕЗИМЕ РЕЗУЛТАТА

На основу спроведеног истраживања дошло се до следећих закључака:

- Највећи број ученика/путника је из Општине Лепосавић (33%), Звечан (26%), Зубин Поток (23%)
- Ученици највише користе следеће превознике: Кавим Рашка (37%), Колашин превоз (35%), Космет превоз (24%)
- Испитаници су се у 41% изјаснили да се превозници уопште и не појаве на аутобуским станицама и стајалиштима
- 68% испитаника је констатовало да су хигијенски услови у школском превозу на незадовољавајућем нивоу.
- Преко 50% испитаника је незадовољно грејањем у школским аутобусима
- Преко 70% испитаника се изјаснило да се код свих превозника често дешавају кварови.
- 48% испитаника се изјаснило да су возачи аутобуса љубазни и одговорни, али је и не мали број испитаника одговорио да је брза и неопрезна вожња возача нешто што их чини угроженим и несигурним у школском превозу.
- На питање о искуствима у школском аутобусу, испитаници истичу више лоша искуства него добра, у прилог чему говори 47% испитаника који су јасно исказали да су незадовољни школски превозом.
- Убедљиво највећи број испитаника мисли да треба увести веће и технички исправније аутобусе, да се побољшају хигијенски услови, клима и грејање, да се усклади линија аутобуса са планом одржавања наставе.
- 13% испитаника је приметило да су возачи у алкохолисаном стању у току вожње

ПРЕПОРУКЕ

- Усклађеност линија аутобуса са планом одржавања наставе
- Поштовање реда вожње
- Да се хигијена у аутобусима редовно одржава
- Да клима и грејање у аутобусима буду обезбеђени
- Технички исправни аутобуси
- Оспособити и издвојити посебене аутобусе за ученике и наставнике на најфреквентнијим релацијама.
- Увести месечне карте за наставнике и ученике које ће важити за све превознике
- Нулта толеранција на алкохолисаност возача у току вожње
- Појачана саобраћајна контрола школских аутобуса

ПРИЛОГ

Поштовани,
овом анонимном анкетом која се налази испред Вас желимо да утврдимо реално стање и сам квалитет школског превоза. У томе ће нам помоћи Ваша искуства, ставови и мишљења на ову тему, и све то како бисмо унапредили квалитет вашег превоза.
Молимо вас да одговорите на сва питања искрено.
Хвала на сарадњи.

1. Назив школе коју похађате? _____

2. Назив места у коме живите? _____

3. На којој релацији путујете?

Од _____ до _____

4. Услуге ког превозника користите:

a) _____

b) _____

5. Да ли превозник чије услуге користите редовно саобраћа кроз ваше место?

ДА НЕ

6. Да ли се дешава да се превозник чије услуге користите уопште не појави?

ДА НЕ

Уколико је ваш одговор ДА, о ком превознику је реч:

a) _____

7. Да ли превозник чије услуге користите поштује ред вожње?
(Да ли долази на време?)
ДА НЕ
8. Да ли се време доласка/одласка аутобуса поклапа са временом почетка/завршетка наставе?
Долазак: ДА НЕ
Одлазак: ДА НЕ
9. Да ли у аутобусу имате места за седење?
а) Увек
б) Понекад
с) Никад
10. Да ли су чисти аутобуси у којима се возите?
а) Да, увек су чисти
б) Понекад су чисти
с) Не, никад нису чисти
11. Да ли има грејања у аутобусима?
а) Увек
б) Понекад
с) Никад
12. Да ли се дешавају кварови на аутобусима?
а) Да, често се кваре
б) Понекад се кваре
с) Не, никад се не кваре
13. Да ли сте некада приметили да је возач у алкохолисаном стању?
ДА НЕ

У случају да је Ваш одговор *ДА*, наведите, колико је та појава честа?

- а) Ова појава је честа
б) Ова појава је ретка

14. Заокруживањем само једног броја од 1 до 5 одговорите на следеће тврдње:

	Уопште се не слажем	Не слажем се	Немам мишљење	Слажем се	Потпуно се слажем
Хигијена у аутобусима је задовољавајућа.	1	2	3	4	5
Возачи аутобуса су љубазни према путницима/ученицима.	1	2	3	4	5
Ред вожње се поштује.	1	2	3	4	5
Осећам се сигурно док се возим школским аутобусом.	1	2	3	4	5
Задовољан сам школским превозом.	1	2	3	4	5

15. Напишите нам и нека своја добра или лоша лична искуства из школског аутобуса:

16. Напишите шта бисте Ви променили у Вашем школском аутобусу?

17. Шаљите нам слике или видео снимак који ће нам још више приближити стање у школским аутобусима, „Уживо из аутобуса“ у поруци на фејсбук страници или групи **Центар за Медијацију за Младе.**

ЗАХВАЛНОСТ

За спровођење овог истраживање велику захвалност дугујемо: Школској управи; Гимназији, К. Митровица; Медицинској школи са домом ученика, К.Митровица; Економско-трговинској школи, К. Митровица; Гимназији и Техничкој школи, Вучитрн са седиштем у К. Митровици; Техничкој школи „Михаило П. Алас“, К. Митровица; ОШ „Вук Караџић“, Звечан; Средња школа, Звечан; ОШ „Јован Цвијић“, Зубин Поток; ОШ „Благоје Радић“ Зубин Поток (Зупче); Средњој школи „Глигорије Божовић“ Зубин Поток; Средњој школи „Никола Тесла“, Лепосавић; ОШ „Лепосавић“, Лепосавић; Студентима Филозофског факултета, одсек Педагогија; социологу Мирјани Мирић; и свим члановима Комитета за заштиту права детета.

Посебну захвалност дугујемо ученицима наведених школа, који су искрено и посвећено попунили анкету и тиме дали свој највећи допринос овом истраживању.

Комитет за заштиту права детета
К. Митровица
2016

DOMOVİK

www.domovik.org